

Biyokaçakçılık doğadan yabani canlıların ve onlara ait parçaların yetkili makamların izni olmadan toplanarak yurtdışına çıkartılması ile başlayan, genetik kaynakların ve geleneksel bilginin yasal olmayan yollardan elde edilerek ticarileştirilmesi ile devam eden ve faydaların adil olmayan bir şekilde tahsisi ile sonuçlanan bir süreci ifade eder. Buradaki en önemli husus, biyokaçakçılık vakalarına konu olan yabani canlılarımızın miktarları yani sayısal değerleri değil, tek bir birey ya da en ufak bir parça dahi olsa bunların “**genetik kaynak**” olma özellikleridir.

Geçmişten beri bazı canlıların parçaları (boynuz, tüy, tırnak, diş, yumru, vb), türevleri (deri, zehir, uçucu yağlar, vb) veya bütünü endüstriyel kullanım, pet (ev hayvanı) veya koleksiyon gibi amaçlarla doğrudan ticarete konu olmuştur. Ayrıca, günümüzde gelişen moleküler biyoloji teknikleri ve ülkemizde de güzel örnekleri olan biyoteknoloji çalışmaları canlı bireylerden ya da canlıların parçalarından ürün veya hizmet elde edilmesine imkân tanımıştır. Böylece genetik kaynaklar tıp, endüstri, madencilik, çevre, balıkçılık, ormancılık, hayvancılık, tarım gibi birçok kritik alanda kullanım alanı bulan yeni ürünlerin hammaddesini oluşturmaktadır. Bu yeni ürünler üzerinden elde edilecek fikri mülkiyet hakları uzun vadeli ekonomik çıkarları gündeme getirmektedir. Söz konusu ekonomik kazançları kendi tekelinde tutmak isteyenler, genetik kaynakları yasa dışı yollardan elde etmeye çalışmaktadır.

Biyolojik çeşitliliğimizin biyokaçakçılık yoluyla istismar edilmesinin ve zarar görmesinin önlenmesi, aynı zamanda ülkemize ait genetik kaynaklardan elde edilebilecek ekonomik, sosyal, bilimsel, teknolojik, tıbbi, ticari ve kültürel potansiyel faydaların ülkemiz menfaatine kullanılmasının sağlanması amacıyla 2013 yılında Biyokaçakçılıkla Mücadele Projesi başlatılmıştır.

Projenin üç temel hedefi bulunmaktadır:

- Koruma, kontrol ve denetimde kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi
- Yasal ve kurumsal düzenlemelerin güçlendirilmesi
- Halkın bilinç düzeyinin artırılması

Projenin “kapasite geliştirme” bileşeni kapsamında biyokaçakçılığın tespit ve takibinde Bakanlığın taşra teşkilatı tarafından ihtiyaç duyulan ekipman tedarik edilmiştir. Proje kapsamında eğitim çalışmalarını yürütecek taşra personeline eğitim düzenlenmiştir. Uygulayıcılara ve kolluk kuvvetlerine yönelik olarak “Biyokaçakçılıkla Mücadele Rehberi” ve “Uygulayıcı Eğitim Film” hazırlanarak

dağıtılmıştır. Rehber ve eğitim filminde nelerin, neden biyokaçakçılığa maruz kalabileceği, nereden, ne zaman ve nasıl kaçırılacağı; biyokaçakçılığın nasıl tespit edileceği ve yaptırımların nasıl uygulanarak takip edileceği anlatılmıştır.

Yasal ve kurumsal düzenlemelerin güçlendirilmesi kapsamında ilk olarak para cezalarının tebligatının kolaylaştırılması amacıyla 6 dilde tutanak (Almanca, İngilizce, Fransızca, Arapça, Japonca, Rusça) hazırlanmıştır.

Biyokaçakçılıkla mücadeleye yönelik mevzuatın, kurumsal düzenlemelerin, tespit, kontrol, bilgilendirme ve bilinçlendirme mekanizmalarının gözden geçirilerek ihtiyaçların belirlenmesi amacıyla “Biyokaçakçılıkla Mücadele Çalıştayı” düzenlenmiştir. Söz konusu önerilerden yola çıkılarak “Biyokaçakçılıkla Mücadele Eylem Planı” hazırlanmıştır. Eylem planı üç temel hedefe yönelik 30 eylemden oluşmaktadır:

Hedef 1: Biyokaçakçılıkla mücadeleye yönelik yasal ve kurumsal sistemin oluşturulması

Hedef 2: Biyokaçakçılığın tespitine yönelik teknik ihtiyaçların karşılanması

Hedef 3: Biyokaçakçılık konusunda farkındalık sağlanması

Projenin yasal ve kurumsal düzenlemeler bileşeni kapsamında ayrıca biyokaçakçılık vakalarının takibini kolaylaştırmak amacıyla “Biyokaçakçılıkla Mücadele Bilgi Sistemi” kurulmuştur.

Projenin üçüncü bileşeni olan “halkın bilinçlendirilmesi” faaliyetleri için öncelikle ortak bir algı oluşturulması amacıyla bir logo tasarımı yapılmıştır. Logoda en çok biyokaçakçılığa maruz kalan türler bir kelebeğin kanatlarında sembolize edilmiş ve kelebeğin gövdesini oluşturan DNA sarmalı ile genetik kaynak değeri vurgulanmıştır. Projenin tüm faaliyetlerinde bu logo ile birlikte “doğada bırak” sloganı kullanılmıştır.

Projenin üçüncü bileşeni kapsamında ikinci adım olarak hedef kitleler, hedef kitlelere yönelik mesajlar ve iletişim yöntemleri belirlenmiştir. Bu doğrultuda halkın ve yabancı ziyaretçilerin bilgilendirilmesi için ayrı ayrı basılı ve görsel bilinçlendirme materyalleri hazırlanmıştır. Bu materyallerden birisi de ilköğretim öğrencilerine yönelik hazırlanan animasyon çizgi filmidir. Projenin ikinci yılında 41 ilde çeşitli eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri yürütülmüştür. Söz konusu faaliyetler projenin üçüncü yılında 81 ilin tamamına yaygınlaştırılmıştır.

Belgeler

[Biyokaçakçılıkla Mücadele Rehberi](#)

[Biyokaçakçılıkla Mücadele Eylem Planı](#)

Linkler

Çizgi film <https://www.youtube.com/watch?v=qy13fu5hpHE>

Halk eğitim <https://www.youtube.com/watch?v=tbqrOe6Ov88>

Biyokaçakçılıkla Mücadele Bilgi Sistemi <https://dogadabirak.tarimorman.gov.tr/>